

100 mythische kwesties

verzameling van Griekse mythen

Copyright Alden Brent 2021 ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de schrijver.

a n d e r e k w e s t i e s

100 netelige kwesties, verzameling van affaires

Veel geruchtmakende zaken, affaires, zijn weggezakt in ons collectieve geheugen. Wij horen wel de bel, maar waar de klepel ook al weer hangt? Was Mata Hari een Nederlandse spionne en wat was er ook al weer met haar gebeurd? Een van de beruchtste spionnen blijkt een amateur te zijn geweest, een pion van grootmachten. En hoe zat het met prins Bernard en het geld dat hij kreeg van vliegtuigbouwer Lockheed? Was dat smeergeld of smerig geld? En de eeuwig mopperde journalist Oltmans. Had hij gelijk dat onze minister van Buitenlandse Zaken de geheime dienst op hem afstuurde?

De neteligheid is niet allemaal belegen. Ook recenter gaat het helemaal fout. Het verhaal van de minister van justitie die moest aftreden omdat hij een bonnetje niet kon vinden. Of een fotorolletje dat niet door een fotolaboratorium ontwikkeld kon worden. En laat nu net dat mislukte rolletje cruciaal zijn in de Srebrenica-affaire met *Dutchbat*. Toeval bestaat? De netelige kwesties stapelen zich op: Waarom werd de geheime dienst ingeschakeld voor een onderzoek op een aangetrouwd lid van het koningshuis? Heeft een Kamerlid haar naderende dood gefaket? Hoe zat het met de ploffles? Werden hoofden van overledenen gebruikt voor seksspelletjes? Bestond er een Shariadriehoek in de Schilderswijk? Waren er seksclowns in Oude Pekela?

Deze en andere vergeten verhalen uit zo'n zeventig jaren Nederlandse geschiedenis worden in dit boek beschreven in zo'n honderd affaires. Het perfecte boek om even de dagelijkse realiteit te ontvluchten en je te verbazen wat mensen allemaal in Nederland hebben uitgespookt. De waarheid is soms vreemder dan fictie.

ISBN 9789463989343

100 verraderlijke kwesties, verzameling van verraad

Vroeg of laat krijgt menigeen te maken met verraad. Vriend, geliefde, familielid, collega, buurman. Maar je hebt verraad en verraad. In dit boek over zo'n honderd verraders gaat het over de grootste, vreemdste, meest bijzondere verraders.

Zo staat de bijbel vol met verraad. En dan doel ik niet alleen op Judas of Lucifer, maar wat te denken van Adam en Lilith? Wie? Precies, de eerste vrouw op de wereld. Lilith, niet Eva. Over verraad gesproken. De kerk heeft Lilith niet alleen weggemoffeld, zij was het eerste slachtoffer van demonisering. Letterlijk. De kerk maakte een demon van haar. Andere liefhebbers van verraad zijn de oude Grieken. Zij gingen helemaal los, ook helden als Odysseus.

Behalve fictief verraad gaat het boek vooral over echt verraad. Door koningshuizen, ontdekkingsreizigers, revolutionairen. In het binnenland, het buitenland, in oorlog, door spionnen of politiek. Denk aan Balthasar Gerards, de atoomspion Khan, de nacht van Wiegel, het kroonjuweel van D66. Maar denk ook aan buitenlands verraad zoals dat van Julius Ceascar, Joanne d'Arc, Trotsky, McCarthy, *Sammy the Bull*, het buskruitverraad, het Manhattanproject.

Het zijn van verrader is in dit boek geen moreel oordeel, hoewel de term wel die connotatie heeft. Verraders kunnen ook helden zijn. Ook die komen in dit boek aan bod, zoals Snowden en Von Stauffenberg.

ISBN 9789403635613

voorwoord

De Griekse mythen zijn vertellingen om hemel, aarde en alles daartussen te verklaren. De sterren, de oerkrachten, bloemen, gebeurtenissen, het kwaad in de wereld. Alles wordt verklaard door de verhalen. De verhalen werden op enig moment vastgelegd. De oudste vastleggingen zijn die van de dichters Homerus en Hesiodos. Homerus schreef de Ilias en de Odyssee. Hesiodos schreef de Godenstamboom en Werken en Dagen. Andere belangrijke schrijvers zijn Aeschylus, Sophocles, Euripides, Aristophanes, Apollodorus, Pausanias, Hyginus, Virgil en Ovid. Zij zijn de schriftelijke bron van deze verhalen.

Het zijn niet altijd originele verhalen. De zondvloed, de sfinx, er is leentjebuur gespeeld. Andersom is dat ook het geval. In het Oude Testament zijn veel Griekse verhalen misbruikt. Misbruikt omdat de gelovigen weggehouden moesten worden van andere goden. De aangepaste Griekse verhalen dienden ter waarschuwing. Zo verwordt de held, lichtbrenger Prometheus, Lucifer de duivel. De god van het woud, de satyr Pan met hoeven en hoorns, moest zijn hoeven en hoorns afstaan aan de duivel. De drievork van Poseidon werd de drievork van de duivel. De onderwereld van de Grieken werd de hel van Satan. De zoutpilaar, het haar van Samsom, het eten van de appel door Eva. Het komt allemaal uit de Griekse mythen.

Hoe oud de mythen ook zijn, de verhalen zijn universeel. De angst voor het anders zijn, de eerste transseksueel, broederliefde, verraad. Het komt allemaal voor in de verhalen.

De oude verhalen inspireren nog steeds de (populaire) cultuur. Zo maakte Disney dankbaar gebruik van de Griekse mythen voor Ariel, Pinokkio, *Beauty* en het beest. Zij het dat zij kozen voor de gekuiste variant, daar menig Griekse mythe gepaard gaat met incest, moord, verkrachting, ontvoering en mishandeling.

Als wij één ding van de Griekse goden kunnen stellen is dat zelfreflectie daar lijkt te ontbreken. Hetgeen nogal eens leidt tot extreme misstanden. Maar er is een moraal van het verhaal. Een les die in de hedendaagse maatschappij nog wel eens vergeten wordt.

<i>HEMEL</i>	11
noordelijke sterrenbeelden.....	12
dierenriem.....	16
zuidelijke sterrenbeelden.....	20
planeten.....	23
TIJDPERKEN	25
<i>Protogenoi</i>	26
Titanen.....	28
Olympiërs.....	30
TITANEN	33
Leto.....	34
Atlas.....	36
<i>Prometheus</i>	38
<i>Pandora</i>	40
Calypso.....	42
<i>Deucalion en Pyrrha</i>	44
OLYMPISCHE GODEN	47
Zeus.....	50
Europa.....	52
Io.....	54
Alcyone en Ceyx.....	56
<i>Tantalus</i>	58
Philemon en Baucis.....	59
Agdistis.....	60
Ganymedes.....	61
Sisyphus.....	62
Hera.....	65
Typhon.....	66
Hypnos.....	67
Poseidon.....	69
Pterelaus.....	72
Bellerophon.....	74

<i>Minos</i>	76
<i>Daedalus en Icarus</i>	78
<i>Aloidae</i>	80
Triton.....	81
<i>Caeneus</i>	82
Atlantis.....	83
Demeter.....	85
Persephone.....	86
Erysichthon.....	88
Aphrodite.....	91
<i>Pygmalion en Galatea</i>	92
Eros en Psyche.....	94
Adonis.....	96
Athena.....	99
Apollo.....	102
ongelukkige liefdes.....	104
Daphne.....	104
<i>Idas en Marpessa</i>	106
<i>orakel van Delphi</i>	108
Asclepius.....	110
<i>Admetus</i>	112
Niobe.....	113
Ares.....	115
Cadmus.....	117
Artemis.....	119
Orion.....	120
<i>Callisto</i>	121
Hephaestus.....	122
Hermes.....	124
Autolycus.....	127
Dionysius.....	129
<i>Midas</i>	130

KONINGEN.....	133
Acrisius en Proetus.....	134
Aeacus.....	135
Danaïdes.....	136
<i>Aerope</i>	137
Amphion en Zethus.....	138
<i>Endymion en Selene</i>	140
Eriphyle.....	142
Tydeus.....	144
HELDEN.....	147
Perseus.....	148
Peleus.....	152
<i>Jason en de argonauten</i>	154
Herakles.....	160
Theseus.....	172
<i>Odysseus</i>	176
<i>Atalanta</i>	182
TROJE.....	185
<i>Menelaus</i>	188
<i>Agamemnon</i>	190
Ajax.....	191
Achilles.....	192
Hector.....	194
Memnon.....	195
Cycnus.....	196
Aeneas.....	197
Odysseus.....	198
Paard van Troje.....	200

<i>MONSTERS EN CREATUREN</i>	203
<i>Charybdis en Scylla</i>	206
<i>Cyclopen</i>	208
<i>Arachne</i>	209
Lamia.....	210
Melanippe.....	211
<i>MYTHES</i>	213
<i>Oedipus</i>	214
<i>Narcissus</i>	215
Phaethon.....	216
<i>Polyidos en Glaukos</i>	217
Thanatos.....	218
Electra.....	220
<i>Cephalus</i>	221
Lycaon.....	222
Phineus.....	223
Melampus.....	224
Orpheus en Eurydice.....	228
LITERATUURLIJST.....	230

algemeen

Hoewel het zo moge lijken, het zijn niet de Grieken geweest die de sterrenbeelden verzonden hebben. In Mesopotamië (het huidige Irak en Noord-Syrië) zijn 6.000 jaar geleden oude kleitabletten gevonden waarop sterrenbeelden werden beschreven. Onder andere de Stier en de Leeuw. Later werden geschriften van 3.200 vChr gevonden over het sterrenbeeld Stier. De Grieken hebben mogen dan niet de sterrenbeelden hebben verzonden, zij gingen er wel mee aan de haal. Zij maakten er de meest fantastische verhalen van.

Momenteel onderkent de sterrenkunde 88 constellaties aan de hemel. Hiervan hadden de Grieken enkele duizenden jaren geleden al 48 beschreven. Een van de schrijvers was Claudius Ptolemaeus, met zijn Grote verhandeling over de sterrenkunde van 137 nChr. Hij beschreef 21 noordelijke sterrenbeelden, 15 zuidelijke sterrenbeelden en 12 sterrenbeelden uit de (Zodiak) dierenriem. Deze werden allen gelinkt aan de Griekse mythen. Deze sterrenbeelden worden hierna beschreven.

n o o r d e l i j k e s t e r r e n b e e l d e n

g r o t e b e e r (u r s a m a j o r) e n k l e i n e b e e r (u r s a m i n o r)

Het is de tragedie van Callisto dat leidde tot dit sterrenbeeld. De kuis Callisto was een priesteres van de godin Artemis. Callisto brak haar celibaat met een vrijpartij met Zeus. Zij kreeg een kind, Arcas. Artemis was teleurgesteld en verbande Callisto. Maar de vrouw van Zeus, Hera, was woedend en veranderde Callisto in een beer. En zo gebeurde het dat jaren later de zoon op de jacht de beer tegenkwam die zijn moeder was. De moeder herkende haar zoon en wilde hem omarmen, maar de zoon dacht dat de beer hem wilde doden. Op het moment dat Arcas zijn speer gooide naar zijn moeder greep Zeus in en wierp moeder en zoon naar de hemel. Zij zijn daardoor voor eeuwig de grote en de kleine beer.

d r a a k (d r a c o)

Dit betreft het verhaal van de draak Ladon. Hij bewaakte voor Hera de boom met de gouden appels. Ladon had 100 koppen en sprak vele talen. Een prachtig dier waar Herakles nogal korte metten mee maakte. Het stelen van de gouden appel was een van zijn werken dat Herakles opgelegd had gekregen. Ladon stond in de weg. Dus werd de draak 100 koppen kleiner gemaakt. Hera vond dit een roemloos einde voor het prachtige wezen. Haar draak verdiende beter en werd dan ook door haar aan de hemel geplaatst.

C e p h e u s , C a s s i o p e i a , A n d r o m e d a e n P e r s e u s

Deze vier sterrenbeelden zijn een familieaangelegenheid. Cepheus trouwde met Cassiopeia en zij kregen een dochter, Andromeda. Cassiopeia was zo trots op haar dochter dat zij tegen iedereen die het wilde horen opschepte dat Andromeda mooier was dan welke zeenimf dan ook. Dit zinde de zeenimfen niets. Zij beklagden zich bij Poseidon. Daarop stuurde de zeegod een zeemonster naar het koninkrijk van het (te) trotse echtpaar. Het monster begon de boel te slopen. Alleen een koninklijk offer (lees: Andromeda) zou verdere verwoesting tegenhouden. Maar Perseus greep in, redde Andromeda en zij leefden allen nog lang en gelukkig. Niet dus, zij staan aan de hemel, er moet dus iets gebeurd zijn.

Wat gebeurde er? Perseus redde Andromeda. Maar tijdens de huwelijksvoltrekking ontstond ruzie tussen Perseus en de jaloeerse oom die voorbestemd was te trouwen met Andromeda. Gelukkig had Perseus het afgehakte hoofd van Medusa bij zich in zijn knapzak. Hij was de oom zo zat dat hij het Medusahoofd aan het publiek liet zien: iedereen versteende. Ook zijn schoonouders. De goden vonden dit einde te drastisch. Zij plaatsten beide ouders aan de sterrenhemel.

Als veel later Andromeda sterft plaatst Athena haar aan de hemel, tussen haar vader en moeder in.

En Perseus? Zijn dood was het gevolg van wraakneming. Met een discus eindigde Perseus per ongeluk het leven van zijn grootvader Acrisius. Hoewel ongeluk? Hij wilde de dood niet, maar de goden wel. Zij grepen in en speelden met de wind. Oom Megapenthes dacht dat het moord was, nam wraak en doodde Perseus. De goden eerden Perseus met plaatsing aan de hemel. Een schrale troost daar hij dood was door de goden.

o s s e n h o e d e r (b o o t e s)

Dit betreft een eerbetoon aan wijnboer Icarus. De beste man maakte zulke goede wijnen dat de wijngod Dionysius bij hem kwam drinken met zijn vrienden. Maar de wijngod was zulke sterke wijn niet gewend en werd stomdronken. Hij dacht dat de wijnboer hem en zijn vrienden wilde vergiftigen en vermoordde de wijnboer. Toen de kater wegtrok en de vergissing duidelijk werd, plaatste hij de wijnboer aan de hemel. Blijkbaar was alles al bezet, want een ossenhoeder werd de aanduiding voor een wijnboer. Het voelt was geforceerd.

n o o r d e r k r o o n (C o r o n a B o r e a l i s)

Het is de tragedie van Ariadne. De dochter die haar vader Minos verraadde voor een misplaatste liefde voor Theseus. Nadat zij Theseus meehielp haar halfbroer, de Minotaurus, te doden dacht zij met hem te gaan trouwen in een ver land. Maar Theseus verraadde haar, liet haar gestrand achter op een eiland. Daar vond de wijngod Dionysus Ariadne en werd op slag verliefd. Voor dit huwelijk maakte de god Hephaestus een kroon. Ariadne gooide de kroon na de plechtigheid in zee. De juwelen werden sterren en vormden het sterrenbeeld *Corona Borealis*. Dionysius gaf zijn geliefde de sterren. Een romanticus in hart en nieren.

H e r c u l e s (H e r a k l e s)

Herakles verreekte van de pijn nadat zijn vrouw en een centaur hem verraden hadden. Hij had het shirt van Nessus aangetrokken dat hem brandde tot op de botten. Herakles wilde dood en wierp zich op de brandstapel. Zeus zag het allemaal met lede ogen aan. Zijn halfzoon. Als erkenning voor het werk dat Herakles had verricht in de Gigantomachie plaatste Zeus Herakles aan de sterrenhemel.

l i e r (l y r a) , z w a a n (c y g n u s) e n a r e n d (a q u i l a)

Deze drie vogels zouden de Stymphaliaanse vogels vertegenwoordigen, het zesde werk van Herakles. Hetgeen opmerkelijk is daar deze vogels niets van doen hebben met de gier, zwaan en arend. Maar bij de ossenhoeder bleek al dat nauwkeurigheid geen vereiste is voor de sterrenbeelden.

voerman (*auriga*)

Soms hoef je geen held te zijn om aan de hemel te worden geplaatst. Zo werd Erichthonius, de koning van Athena en zoon van Hephaistos, aan de hemel geplaatst omdat hij kundig was. Hij kon vier paarden inspannen in een strijdswagen. Dat vond Zeus dermate bijzonder dat hij ter beloning Erichthonius tussen de sterren plaatste als voerman. De man was wel een demigod, dus of het nu zo bijzonder was ... Hij hield er wel mooi een sterrenbeeld aan over.

slangendrager (*ophiuchus*) en slang (*serpens*)

Asclepius, de god van de medicijnen en zoon van Apollo was de 'vader' van de geneeskunde. Zijn *caduceus* (staf) had een omcirkelde slang. Hij had het leven van een slang gered en kreeg daarvoor als geschenk van de slang geheime kennis. Meer concreet, hem werd geleerd hoe je doden tot leven kan wekken. Maar zoals alle geheime kennis, je moet het terughoudend gebruiken. Asclepius ging echter helemaal los. Hij bleef maar doden levend maken. Hades kwaad, die kreeg geen nieuwe zielen meer. Het was oppergod Zeus die een klagende Hades aan moest horen. Hades had wel een punt. Het was een onnatuurlijke inmenging in leven en dood. Zeus doodde daarop Asclepius met een bliksemschicht en plaatste hem aan de hemel met de slang die Asclepius het geheim van de dood had verteld. Of het goddelijk natrappen was of een eerbetoon is niet helemaal duidelijk.

pijl (*sagitta*)

De pijl is symbool voor de pijl die Herakles afschoot op de arend die dagelijks de steeds weer aangroeiende lever van Prometheus opat. Het verhaal is indrukwekkend hetgeen niet van het sterrenbeeld kan worden gezegd. Worden gebruiksvoorwerpen nu ook al sterrenbeelden?

dolfijn (*delphinus*)

Waarom een dolfijn aan de hemel? Dat komt door de zeenimf Thetis. Poseidon was op zoek naar een geliefde onder de vijftig zeenimfen. Op zich wilde hij Thetis, maar er was een profetie dat stelde dat de zonen van Thetis Poseidon zouden overtreffen. Dat deed het ego van Poseidon geen goed. Een andere kandidaat was beter. Dat werd Amphitrite. Maar die vond Poseidon helemaal niets en zij vluchtte naar het Atlasgebergte. Je zou denken, een duidelijk signaal. Maar Poseidon volharde en bleef boodschappers sturen om haar te overtuigen van zijn liefde. Toen Delphinus slaagde waar andere boodschappers faalden werd als dank de dolfijn aan de sterrenhemel geplaatst door de zeegod.

veulen (*equuleus*)

Het veulen staat voor Hippolyte, de dochter van de centaur Chiron. Zij raakte na een onverstandige sekspartij zwanger en verstopte zich voor haar vader. Die vond het maar niets dat de maagdelijkheid van zijn dochter was bezoedeld. Chiron ging op zoek naar zijn dochter. Hippolyte bad tot de goden om haar te verstoppen, waarop Artemis haar aan de hemel plaatste, buiten bereik van haar vader. Een straffe actie, zij het dracoonisch.

Pegasus

Pegasus is het gevleugelde paard, kind van de gorgon Medusa. Na zijn avontuur met de onfortuinlijke Bellerophon vloog het paard naar de berg Olympus. Pegasus bleef daar vele jaren als drager van de bliksemschichten van Zeus. Zeus plaatste het paard na diens trouwe dienst aan de hemel.

driehoek (*triangulum*)

Dit is een beetje de *loser* onder de sterrenbeelden. Een driehoek. Weinig onthullend of verhullend. Een driehoek. Het zou staan voor het eiland Sicilië. De godin Ceres zou gesmeekt hebben het eiland aan de hemel te plaatsen. Dat werd wat te groot, dus moest een driehoek volstaan. Een mager verhaal.

d i e r e n r i e m

ram (aries)

Dit sterrenbeeld verwijst naar de gouden ram, de *Crius Chrysomallus*. Dat is het kind van Poseidon en Theophane, die op het moment van gemeenschap waren getransformeerd in een ram en een ooi. De gouden ram kon vliegen en praten. 't Is een bijzonder kind en dat is die!

Dankzij de gouden ram konden de kinderen Pricus en Helle gered worden van hun boze stiefmoeder Ino. Hoewel gered? Helle viel van de rug van de vliegende ram, haar dood tegemoet. Pricus overleefde het. Hij zocht asiel in Colchis. Hij betaalde zijn onderdak met de gouden vacht van de ram. Het gulden vlies dat later werd begeerd door Jason en zijn argonauten.

stier (taurus)

Dit is een eerbetoon aan de stier van Poseidon. Het witte dier werd geschonken aan koning Minos van Kreta onder de voorwaarde van opoffering van de stier. Maar de koning werd hebberig en offerde een slap aftreksel van het prachtige dier. Poseidon maakte als straf de witte stier gek. Herakles moest eraan te pas komen om de stier te vangen. Later ontsnapte de stier en maakte het de stad Marathon onveilig. Theseus doodde uiteindelijk de stier. Als eerbetoon aan het prachtige maar o zo kwade stier werd het aan de hemel geplaatst.

tweelingen (gemini)

Met de tweelingen worden Castor en Pollux bedoeld, de zonen van koningin Leda van Sparta. Vader van Castor was de koning van Sparta, vader van Pollux was oppergod Zeus. Deze broers maken vele avonturen mee, zoals de ontvoering van hun zus Helen door Theseus, de jacht op het gulden vlies en de jacht op het Caladonische everzwijn. Toen één van de twee broers werd gedood gaf de ander zijn leven zodat Zeus hen beiden kon plaatsen aan de hemel. Broederliefde tot na de dood.

kreeft (cancer)

Dit sterrenbeeld is een eerbetoon aan een groot dier met een kleine rol. Het gaat om Carcinus, een enorme krab die Herakles moest afleiden toen hij bezig was de Hydra van Lerna te doden. Hera stuurde de krab omdat Herakles de hydra al bijna gedood had. De krab maakte maar weinig indruk op de halfgod. De krab werd verpletterd onder het gewicht van de laars van de held. Hera voelde zich schuldig dat zij de krab als kanonnenvoer had opgeofferd. Zij plaatste daarom de krab aan de hemel. Maar dan wel in het sterrenbeeld van kreeft en niet van krab. Zoals vaker gesteld, Grieken en sterrenbeelden waren ruimdenkend.

l e e u w (l e o)

Er is maar één echte leeuw in de Griekse mythen en dat is de Nemiaanse leeuw. Dit fabuleuze dier was net als de megakrab een van de slachtoffers van Herakles toen hij zijn twaalf werken verrichtte. Ook hier was het Hera die de leeuw zijn dood instuurde. Deze godin zou niet de goedkeuring van het Wereldnatuurfonds dragen. Niet goed voor dieren. Voor de mislukte maar dappere poging om Herakles te doden plaatste Hera ook dit dier aan het hemelgewelf.

m a a g d (v i r g o)

Met dit sterrenbeeld wordt de godin Astraea bedoeld, de godin van onschuld. Zij verbleef tijdens de gouden eeuw onder de mensen. Dit tijdperk kwam ten einde toen Pandora de doos opende. De goden verlieten de aarde, zij gingen terug naar de hemel. Astraea was een van de laatste die vertrok. Zij verwerd tot het sterrenbeeld maagd.

w e e g s c h a a l (l i b r a)

Het is onduidelijk welk van de Griekse mythen hier betrekking op heeft. Er zijn drie godinnen die de weegschaal gebruikten: Astrae, haar moeder Themis en Tyche, de godin van het geluk. Omdat het sterrenbeeld maagd al bestaat lijkt het dat de weegschalen duiden op haar moeder Themis. Hoe dan ook, een scheppingsverhaal van dit sterrenbeeld ontbreekt.

s c h o r p i o e n (s c o r p i o)

Scorpius is de verpersoonlijking van hoogmoed. Orion noemde zichzelf de beste jager ooit. Hij kon al het prooi doden dat de natuur, dus moeder aarde, op hem afstuurde. De beste man was geboren voordat de uitdrukking “*to throw down the gauntlet*” gemeengoed werd, anders zou hij niet zo hooghartig zijn geweest. De uitdaging werd zijn dood. Gaea stuurde Scorpius achter Orion aan. De scorpioen maakte korte metten met de jager. Beiden werden daarop in de sterren opgenomen.

b o o g s c h u t t e r (s a g i t t a r i u s)

Soms is een sterrenbeeld niet zo moeilijk te begrijpen. De god Pan had een zoon, de satyr Crotus. Crotus had de boog uitgevonden. Nu behoorde Crotus tot het gezelschap van de muzes. Na zijn dood waren het de muzes die aan Zeus vroegen Crotus aan de hemel te plaatsen.

steenbok (capricorn)

Hoewel het eerbetoon van dit sterrenbeeld mooi is, is de aanleiding luguber. De titaan Cronus had een profetie gekregen dat de kinderen die titanïde Rhea van hem zou baren hem zouden doden. En als goddelijke vader is er dan blijkbaar maar één oplossing: *to go Hannibal Lector on their ass*. Dus terwijl zijn vrouw de kinderen eruit perste pakte Cronus wat peper en zout en at de kinderen op.

Rhea vond dit verre van ideaal. Daarvoor baarde zij niet de kinderen. *Fastfood* krijgt zo wel een andere lading. Dus verstopte zij een van haar kinderen, Zeus. Cronus kreeg een rotsblok vermomd als Zeus. Hij had het in één hap op. Het lag wat zwaar op de maag. Cronus dacht dat hij veilig was, alle kinderen waren opgegeten. Zeus werd ondergebracht in een grot in Kreta. Daar werd hij (op)gevoed door de ram Adamanthea. Ter verering van haar plaatste Zeus haar in een sterrenbeeld aan de hemel.

waterman (aquarius)

Zeus had zijn oog laten vallen op een van de mooiste mannen op aarde, Ganymedes. Type Narcissus zonder het ego. Ganymedes werd door Zeus meegenomen (lees: ontvoerd) naar de berg Olympus alwaar hij waterdrager voor de goden werd. Na zijn dood plaatste Zeus Ganymedes aan de hemel.

vissen (pisces)

Dit sterrenbeeld symboliseert de vluchtende goden Aphrodite en Eros. Het was de tijd dat Echidna en Typhon de oorlog hadden verklaard aan de goden van Olympus. Deze twee waren succesvol; de goden sloegen op de vlucht. Terwijl de meesten naar Egypte vluchtten, gingen Aphrodite en Eros naar het Midden-Oosten. Daar pikte Typhon het spoor op van beide goden. Maar Zeus was net op tijd en transformeerden beide goden in vissen. Zij zwommen weg in de rivier Euphrates. Het sterrenbeeld herinnert aan de ontsnapping.

z u i d e l i j k e s t e r r e n b e e l d e n

w a l v i s (C e t u s)

De goden hebben de neiging om monsters eer te bewijzen. Zo ook het zeemonster Cetus dat Poseidon afstuurde op Ethiopië, het koninkrijk van Cepheus en Cassiopeia. Het zeemonster werd een sterrenbeeld. Dochter Andromeda werd opgeofferd, letterlijk. Maar uiteindelijk kwam de held Perseus eraan vliegen op zijn paard om de prinses te redden door het zeemonster te doden. Als ware het een sprookje. Zij het dat het het monster was dat in de sterren vereeuwigd werd.

o r i o n

Orion de Jager was verliefd op godin Artemis. Een probleem: zij had mannen afgezworen. Iets met een al te heftige geboorte van Apollo dat haar tot dit besluit deed komen. Te bloederig. Maar van Orion werd zelfs Artemis wat zwak in de knieën. Orion was een keer flink aan het opscheppen tegenover Artemis en Leto over dat hij elk dier kon doden. Gaia overhoorde dit en besloot hem voor zijn hoogmoed af te straffen. Zij stuurde de scorpion Scorpius op hem af. Het werd het einde van Orion. Praatjes vullen in Griekse mythen geen gaatjes, wel graven. Om Orion niet te vergeten plaatsten de goden hem aan de hemel als de eeuwige jager.

e r i d a n u s

Dit sterrenbeeld is de tragedie van Phaëthon, de zoon van de zonnegod Helios. De zoon was onzeker of zijn vader hem wel erkende. Toen hij op bezoek ging in de tempel van zijn vader verleende hij hem één wens, wat dat ook mocht zijn. Niet verstandig bij een onzekere tiener. De zoon wilde aan zijn vrienden laten zien dat zijn vader de zonnegod was en vroeg om een rit met de zonnewagen. De god was gebonden aan zijn woord. De jonge knul ging rijden, maar het werd een dodemansrit. Zeus greep in en bliksemde Phaëthon neer voordat er geen aarde meer was. Phaëthon werd na zijn dood geplaatst aan de hemel.

h a a s (L e p u s)

De Grieken hadden niets met dit sterrenbeeld. Er werd geen mythe voor bedacht. Hoewel, er is een slap verhaal dat Orion op de Haas jaagt. Het spreekt niet tot de verbeelding.

g r o t e h o n d (C a n i s M a j o r) e n k l e i n e h o n d (C a n i s M i n o r)

De grote hond is Laelaps. Deze hond kon alle het prooi vangen dat op aarde liep. De hond was een geschenk van Zeus aan Europa. Maar de hond kwam zijn gelijke tegen in de Teumessiaanse vos. Die was zo snel dat geen dier hem kon vangen. Het is een tot leven gebrachte paradox. Om de hoofdpijn van deze paradox te doorbreken haalde Zeus beide dieren van aarde en plaatste hen aan de hemel.

argo navis

Meestervakman Argus bouwde voor Jason een schip, de Argo Navis. Hiernaar werden de 50 argonauten vernoemd die voor hun reis op zoek gingen naar het gulden vlies. Het was een bijzonder schip omdat de bouwer een eikenbalk gebruikte uit de tempel van het orakel van Zeus. De bijzondere balk kon praten en gaf de bemanning tijdens de reis aanwijzingen.

kleine waterslang (hydrus)

Dit is de tegenhanger van de waterslang Hydra. Er is geen scheppingsverhaal.

beker (crater)

Op den duur gingen de Grieken gebruiksvoorwerpen benoemen als sterrenbeelden. Met de beker wordt de beker van Apollo geëerd. Alsof de beker die verering nodig heeft.

raaf (corvus)

De raaf is de verpersoonlijking van het gezegde *don't shoot the messenger*. De raaf hield op verzoek van Apollo zijn geliefde Coronis in de gaten toen Apollo weg moest voor zaken. Toen Coronis overspel pleegde, was het de raaf die dat meldde aan Apollo. Die werd zo kwaad dat hij de raaf in vuur en vlam zette. Letterlijk. De eens zo witte raaf verbrandde. Schor en geblakend zwart kwam de raaf tevoorschijn. Apollo kreeg spijt van zoveel dierenleed en plaatste de nu zwarte raaf aan de sterrenhemel.

centaurus (centaur)

Chiron de centaur heeft veel van de godenkinderen opgevoed. Tijdens een ruzie tussen centaurs en Herakles werd Chiron onbedoeld geraakt met een vergiftigde pijl. De wond genas nooit en Chiron was het leven zat, moe van alle pijn. Hij bood aan de plaats in te nemen van de geketende Prometheus, daarmee zijn eigen doodvonnis tekenende. Als beloning werd hij geplaatst tussen de sterren.

wolf (lupus)

Hiervan zou geen scheppingsverhaal zijn. Maar ik verwijs naar het verhaal van koning Lycaon. De oervader van wat wij een weerwolf zouden noemen. De koning testte Zeus door hem zijn kind geserveerd als maaltijd voor te zetten. Dat mislukte. Even later probeerde Lycaon Zeus in diens slaap te doden. Zeus werd woedend en veranderde de koning in een wolf en doodde zijn 50 zonen met bliksemschichten. Het sterrenbeeld is een waarschuwing wat er gebeurd als men de goden tegenwerkt.

altaar (*ara*)

Ara is het altaar waarop Zeus en de andere goden zwoeren om de Titanen die het heelal bestuurden te verslaan. Dit leidde tot de *Titanomachy*: Zeus en zijn Olympiërs tegenover Cronus en zijn Titanen. De geschiedenis herhaalde zich. Zo had Cronus zijn vader Uranus afgezet. Het is niet altijd schattig als kinderen in de voetsporen van de vader treden. De oorlog tussen de goden en de Titanen duurde tien jaren en werd door de goden gewonnen. Zeus werd de god van de hemel, hij regeerde vanuit Olympus. Poseidon werd de god van de zee, Hades de god van de Onderwereld. Zeus plaatste een altaar tussen de sterren als herinnering aan de overwinning van de goden.

zuiderkroon (*corona australis*)

Ook dit is een verweesd sterrenbeeld. Het zou gaan om de kroon die de centaur Sagittarius droeg. Een mager verhaal.

zuidervis (*piscis austrinus*)

Dit sterrenbeeld is een afgeleide van het sterrenbeeld Pisces. Ook hier geen eigen mythe.

p l a n e t e n

De meeste planeten zijn vernoemd naar Romeinse goden: Mercurius (Hermes), Venus (Aphrodite), Mars (Ares), Jupiter (Zeus), Saturnus (Cronus), Neptunus (Poseidon) en de voormalige planeet Pluto (Tartarus). Uranus staat voor de Griekse Ouranos, de god van de hemel. Er was wel een Romeinse variant, Caelus, maar dat is het niet geworden. Ze zijn hier bij de Grieken gebleven.

De aarde is vernoemd naar zand, waar de aarde grotendeels uit bestaat. Water was ook een optie geweest.

Venus en Mercurius hebben geen manen. De manen van de andere planeten zijn wel naar Griekse mythen vernoemd:

- de manen van de oorlogsplaneet Mars heten Phobos (god van de angst) en Deimos (god van de schrik);
- de vier Galileïsche manen van de opperplaneet Jupiter zijn vernoemd naar geliefden van Zeus: Callisto, Europa, Io en Ganymedes. De later ontdekte vier binnenmannen zijn wat minder gestructureerd vernoemd: Metis (de eerste vrouw van Zeus),Adrastea (dochter van Jupiter en Ananke), Amalthea (de nimf die Jupiter als kind geitenmelk gaf) en Thebe (een nimf, dochter van de god Asopus). De andere ontdekte manen zijn vernoemd naar andere geliefdes van Zeus, naar de muzes en naar mindere goden.
- de grootste maan van Saturnus heet Titan. De vier kleine manen zijn vernoemd naar Titanen: Tethys, Dione, Rhea, en Iapetus. De zesde grootste maan is vernoemd naar een gigant, Enceladus. De 76 overige manen zijn vernoemd naar Griekse, Keltische en Noorse mythen.
- De manen van Uranus zijn vernoemd naar klassieke werken van Alexander Pope en Shakespeare.
- De manen van waterplaneet Neptunus zijn vernoemd naar Griekse mythes inzake zeegoden.
- De manen van de onderwereldplaneet Pluto (Tartarus) zijn vernoemd naar de Griekse mythen: Charon (de veerman van het dodenrijk), Nix (godin van de nacht die woonde in de onderwereld) en Hydra (slangenmonster). Waarom Hydra? Dit was het monster dat leefde in het moeras voor de onderwereld en daar de ingang bewaakte.

